

רשימת ספרי "בן מלך" שיצאו לאור עד עתה:

- שיגע עניני
- ספירת העומר וחג השבועות
- ימי בין המצרים - מלות ומנהגים
- ימים נוראים
- חג הסוכות
- תוכני
- ימי הפורים
- הגדה של פסח
- כעניני מצוות התמידיים
- שמקדש
- חמנו ומסר
- שיר הירדים
- שבת קודש
- מידת הבטחון
- עניני שבת
- עניניי ביש' ונהלה
- מידות שביק
- בראשית ח"א - נחמדי
- סבאג במאמצי-ח
- בראשית ח"ב - נ"ך
- לך-תולדות
- בראשית ח"ג - דצא-וידו
- שמות ח"א - שנהג-בשילח
- שמות ח"ב - האמרי-מבוא
- תירו-שמיטטים
- שמות ח"ג - תרו-מה-פקודי
- ויקרא ח"א - ויקרא-פגוע
- במדבר ח"א - במדבר-שילח
- במדבר ח"ב קורח-מטעי

ניתן להשיג: mechonbenmelech@gmail.com

בארז"ב ניתן להשיג: salea@yefenofbooks.com | Warehouse: 9482450220

פרשת ויצא תשפ"א
גליון מס' 133

בסייעתא דשמיא

אוצרות בן מלך

מתורתו של מו"ר רבינו הגדול רבי לייב מינצברג זצוק"ל רבה של קהל עדת ירושלים

פרשת ויצא

את ה' מצד עצם נתינת הקיום לבני האדם והתגלותו יתברך בשמירה עלינו. שדבר זה מתבטא בעיקר בשעות הלילה כשאין האדם עושה מאומה והריהו ספון בתוך ביתו, ואין בו אלא מה שהוא קיים, וכן הוא נצרך בלילה לשמירה על הקיום.

והוא עניינו של יעקב שתיקן תפילת ערבית דהיינו לעבוד את ה' אף על 'עצם הקיום', שה' מקיימנו וגם שומר עלינו מכל הסכנות המאיימות על קיומנו. ואכן

יפגע במקום וילן שם כי בא השמש (כח, יא)

וברש"י - 'ורבותינו פירשו לשון תפילה, וכדכתיב 'ואל תפגע בך' (ירמיה ז, טו), ולמדנו שתיקן תפילת ערבית'.

ומקורו בגמרא - 'תפילות אבות תיקנום וכו' אברהם תיקן תפילת שחרית, יצחק תיקן תפילת מנחה, יעקב תיקן תפילת ערבית' (ברכות כו:).

וכבר ביארנו במקו"א ששלושת התפילות הינם שלושה חובות שונים בעבודת ה', שלוש מדרגות בעבודת התפילה זו למעלה מזו. התפילה הראשונה - תפילת שחרית, עניינה, מצד עצם היות הקב"ה הבורא, שזו היתה עבודתו של אברהם אבינו אשר חידש בעולם את האמונה וההכרה בה' שהוא בעל הבירה מצד היותו בורא העולם. ותפילת מנחה עניינה למעלה מזו, דהיינו שיש לעבדו יתברך אף מצד התגלותו בהצלחת מעשי האדם ופעולותיו, כי הוא הנותן כח לעשות חיל, וזו היתה בחינתה של עבודת יצחק אבינו, על זה שהאלוקים הוא המנהיג את העולם, והוא אשר מצליח דרכי האדם באשר הוא עושה, וזוהי תפילת מנחה בעת תום העשיה וגמר מלאכת היום.

ולמעלה מזו תפילת ערבית, אשר עניינה לעבוד

בגליון

פרשת ויצא

- ביאורי פסוקים ..... עמוד 1
- יעקב קראו בית ..... עמוד 5

היכל השבת

- שלשת יסודי השבת ..... עמוד 7

חכמה ומוסר

- שיותי ה' לנגדי תמיד ..... עמוד 10

מרגש השבוע

עץ חיים היא למחזיקים בה
הוצאות הדפסת גליון זה נודבו לזיכוי הרבים
ע"י ידידנו הנכבד מחשובי אברכי קהילתנו מתומכי מכוננו
הרה"ח ר' **יוסף ריינר** שליט"א
לע"נ אביו
הר"ר **אליהו ב"ר אהרן הלוי זצ"ל**
נלב"ע כ"ח חשון

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו בעל הבן מלך
תעמוד לו ולמשפחתו להתברך בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה
לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנו

להנצחת ותרומות "פרנס השבוע/החודש"
אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל: 054-8422488

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכתובת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל: 052-7616048

לקהל שוחרי תורת ה'בן מלך' ואוהבי התורה בכל מקום שהם

הננו בזה בקריאה של חיבה לשוחרי התורה,
להיות שותפים וידידים איתנים למפעל הכביר של מכוננו
להפיץ על פני תבל את אורו המיוחד והבהיר בתורה של
מורנו ורבינו בעל ה'בן מלך' זצוק"ל

ולתמוך בבית היוצר 'מכון כתבי בן מלך', אשר אך ורק מכוננו יוצאים לאור
כל גנזי תורתו של רבינו ושיעוריו המרובים, כאשר זכינו לראות את הכרכים
הרבים נדפסים ויוצאים לאור עולם, ופתחו אופקים חדשים בפני כלל שוחרי
התורה

מהררי ציון יוצאת הקריאה, בואו לעזרת ה' בגבורים, המשימה הגדולה עדיין
לא הושלמה ודורשת משאבים רבים מדי חודש בחדשו.

נא זכו והצטרפו להימנות למצווה חשובה זו של הרבצת והפצת אור התורה
לזכות את הרבים, הטו שכם וטלו חלק במשימה הגדולה

פנו עתה להנהלת המכון והצטרפו למשפחת התורמים והמנויים
לדבר המצוה הגדולה הנתונה בידינו

באין מענה השאירו הודעתכם ונשוב אליכם בהקדם

- ספרים
- למען השם
- סדרת ספרים
- ביאורים ומאמרים
- על המעשה המיידי היה
- ספרים
- על הש"ס
- ספר
- הגות ומחשבה
- ביאורי סוחר
- ספר
- אמונה ומצוות
- מגאן
- תורה ודעת
- אמרימים
- תורה ודעת

הנצחות תורמים

קו בן מלך

03-3077354

מנהלית מכון

סניפים: 14 מקות קנייה

עבודת המענה בבית מסת
לשמוך סניפיה רבים
מחולקים לפי נחלים
בכל התחומים

רשימת ספריו בן מלך
בספרייה המיוחדת בביתו השלם

מלפני התחלה: 054-8422488
כתובת איתם ישראל 1/9
ביתר עילית
קניית ספרים לפי סניף 46
לתיאור המצוה
mechonbenmelech@gmail.com

בשורה טובה למבקשי ה'

ניתן להאזין לשיעורי רבינו זצוק"ל בקו השיעורים

'קו בן מלך'

03-3077354

ישנה אפשרות לבחור במאגר הממוחשב ולהאזין לשיעורים
בפרשת השבוע

שמועו ותחי נפשכם

ויהי רצון שנוכה להגדיל תורה ולהאדירה

מכון כתבי בן מלך
הנהלה

הודעה חשובה ומשמחת לתורמי המכון

ניתן לקבל החזר מום

על תרומות למכון בגובה של

עד 35% מערך התרומה

לפי סעיף 46

אוצרות
בן מלך

הקב"ה לכל ארץ ישראל והניחה תחת יעקב אבינו, שתהא נוחה ליכבש לבניו' (חולין צא). ומובא ברש"י כאן.

הנה כאשר אדם נכבד נמצא במקום מסויים, אזי משום עוצם משמעות נוכחותו אין מחשיבים את מקומו רק במקום המצומצם של ד' אמותיו, אלא נחשב שהוא מצוי בכל הסביבה. וכגון כשהוא בא לעיר אין אומרים שהוא נמצא ברחוב מסויים, אלא הוא נוכח בעיר. וככל שגדלה מעלתו של האיש, נוכחותו תופסת מקום יותר נרחב. וכאשר יבוא נשיא גדול ניתן להחשיב שהוא מצוי ונוכח במדינה כולה.

ומענין זה הוא שהשרה הקב"ה על יעקב בשעה הגדולה הזאת רוח עוז וגבורה, עד שבלבו ובלב הרואים אותו, רמה ונישאה חשיבותו ומעלתו כל כך, עד כי ניתן היה להחשיב את שכיבתו כאילו שהיא על פני כל הארץ כולה, והיינו קיפל את כל הארץ תחתיו.

ודרשו כן מלשון 'הארץ אשר אתה שוכב עליה', ולא אמר לו ה' סתמא 'הארץ הזאת' כמו שנאמר לאברהם וליצחק. והיינו שניתנה לו כאן הבטחה וקנין בתוספת קיום וחזוק, כלומר שניתנו לך הארץ שאתה אחוז בה באופן של שכיבה, שהוא דרך בעלות של קביעות וישיבה איתנה.

ונמצא שמה שאמרו 'שקיפלה לכל הארץ תחתיו', הוא מעין הפשט, שבפשטו היינו שניתנה לו הארץ מתוך שהוא עושה בה אחיזה וקנין באופן של דיורים. משום שנחשבה שכיבתו כאחיזה על כל הארץ. ודרשו, שבאותה שעה כך היו פני הדברים שכל הארץ היתה מקופלת תחתיו.

ובזה יש לברר את מה שדרשו חז"ל ש'יעקב קראו בית', לעומת אברהם ויצחק שקראו למקום 'הר' ו'שדה' (פסחים פח). ונראה ששלשה גוונים אלו התקיימו באבות גם בקניינם בנחלת הארץ. כלומר כי אברהם היה לו קנין ונתינה על הארץ רק בבחינת 'הר', דהיינו שאין בו השתמשות קבועה במקום מסויים, ובקניינו נאמר לו 'קום התהלך בארץ' (ג, יז), והיינו בחינת 'הר' שהוא מקום לשהות ולהתהלך בו בלבד. אמנם יצחק כבר מצינו בו שזרע את הארץ וזכה לברכת ה', ככתוב - 'ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו' (כו, יב). וזה בחינת קנין של 'שדה'.

אולם יעקב כבר זכה בארץ כ'בית', והוא כנגד הלשון שנאמר כאן 'הארץ אשר אתה שוכב עליה', כי אין אדם שוכב וישן אלא בבית. [ואכן אצל יעקב מצינו שרכש קרקע בארץ ישראל עבור דיורים כאשר שב

תפילה זו נתקנה בהתאם למצב של יעקב, כשברח מפחד עשיו אחיו לבית לבן בידיים ריקניות, בעת שהתכוון ללון במקום שממה וכל עתידו לוט בערפל. ובאותה שעה הוצרך לשמירה מיוחדת, ואכן אמר לו ה' - 'הנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך והשיבותיך אל האדמה הזאת כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך' (להלן כח, טו). ובמטבע זה אף נדר שם יעקב - 'אם יהיה אלוקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך' (כח, כ).

* * *

ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וגו' והנה ה' נצב עליו (כח, יב)

אחד מאופני התגלות ה' הוא בחלום, ובמיוחד מצינו אופן זה אצל יעקב אבינו, כאן וכן בהמשך הפרשה בהיותו אצל לבן, כדכתיב - 'ויהי בעת יחם הצאן ואשא עיני וארא בחלום והנה העתודים וגו' ויאמר אלי מלאך האלוקים בחלום יעקב, ואומר הנני (לא, י-יא). וכן בעת ירידתו למצרים כתיב - 'ויאמר אלוקים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב יאמר הנני' (מו, ב).

ובפשטות דרגת הגילוי בחלום הוא דרגה פחותה לעומת הגילוי בהקיץ שנאמר אצל האבות 'וירא אליו ה'". כמו שמצינו כמה פעמים באברהם וביצחק, ואף אצל יעקב עצמו מצינו פעם אחת 'וירא אלוקים אל יעקב' בפרשת וישלח בשובו שנית לבית אל (להלן לה, ט). אמנם נראה שאף שהגילויים הנבואיים בחלום, הם בדרגה יותר פחותה משמיעת הנבואה בהקיץ, אולם מבחינה מסויימת יש בכך מעלה, והיינו משום שזוהי התפשטות וחדירת הגילוי האלוקי בתוך המציאות הארצית. כי ההיראות האלוקית לאדם בהקיץ הוא מאורע בלתי טבעי שאין לו אחיזה במציאות וטבע הארץ. אולם החלום הוא מציאות טבעית בדרכו של עולם, ולכן דווקא אופי הגילוי שבחלום יש בו יותר התחברות של טבע המציאות לאור האלוקי. והדבר נובע מבחינתו המיוחדת של יעקב אשר קראו 'בית', כלומר שיש אחיזה לגילוי האלוקי בארץ. וכעין מה דאיתא בגמרא 'וחכם עדיף מנביא' (בבא בתרא יב).

* * *

הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך (כח, יג)

ודרשו חז"ל - 'אמר רבי יצחק מלמד שקיפלה

מחרון, כדכתיב - 'ויקן את חלקת השדה אשר נטה שם אהלו' (לג, יט).

ותאמר לאה בא גד ותקרא שמו גד (ל, יא)

ופירש האבן עזרא - 'וטעם גד - גדוד, כי יש לה גדוד בנים. וכמו שברכו יעקב (להלן מט, יט) גד גדוד יגודנו'.

ובחזקוני - 'בא גדוד וחיל של בנים, שכבר ילדתי ארבעה, ועכשיו שפחתי אחד'.

כלומר שמכיון שעתה מתייחס ללאה בן חמישי, לאחר ארבעת בניה, הרי זה כבר אופי של 'גדוד'. והיינו על פי שנתבאר בתורת המספרים (בן מלך עה"ת כרך א מאמרי מבוא - מאמר י) בענין המספר חמש, שמספר זה יצא מכלל מספרי הפרטים, והוא מהוה 'קבוצה', והיינו 'בא גד', שכבר הביאה 'גדוד' בנים ליעקב.

והטעם בזה, כי ממספר חמש ולמעלה, הופעתם הכללית היא 'קבוצה', מספר דברים המהוים חטיבה אחת, בה אין משמעות לכל יחיד כי אם 'לחמישיה' כולה המאגדת את כל פרטיה לדבר אחד שלם. והטעם, משום שעד ארבעה עדיין אפשר במבט עין אחד לאמוד את מספר האחדים הכלולים בהם, אך ממספר חמש ואילך, אין העין עומדת באחת על סך האחדים שבו. והבן.

יסוד גדר זה מצינו במפורש במשנה (אבות פ"ג מ"ו) רבי חלפתא איש כפר חנניה אומר, עשרה שיושבין ועוסקין בתורה שכינה שרויה ביניהם, שנאמר (תהלים פב, א) 'אלוקים נצב בעדת אל', ומנין אפילו חמשה שנאמר (עמוס ט, י) 'ואגודתו על ארץ יסדה'. כלומר מזה שנאמר 'אגודה', דרשו חז"ל שחמשה שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שרויה ביניהם.

הרי להדיא שארבעה אנשים עדיין אינם נחשבים כאגודה, אלא כמספר פרטים יחידים, אבל בהיותם מונים חמשה, יצאו המה מכלל יחידים ונחשבים כקבוצה.

והנה לגבי אגוד ארבעת המינים איתא - 'אמר רב חסדא איגד בחד לא שמייה אגד, שלש שמייה אגד, שנים מחלוקת רבי יוסי ורבנן, דתנן מצות אזוב שלשה קלחים ובהן שלשה גבעולין, רבי יוסי אומר מצות אזוב שלשה גבעולין ושיריו שנים וגרדומיו כל שהוא'. ולכאורה מבואר כאן, ששלשה כבר קרויים אגודה לדברי הכל, ולדעת רבי יוסי באגודת אזוב - אף אגוד שנים קרוי אגודה (סוכה יג). והקשו התוס' שם (ד"ה

בשלש) - 'תימה דבמסכת אבות משמע דפחות מחמשה לא שמייה אגד, דתנן עשרה שיושבין וכו' ומנין אפילו חמשה שנאמר ואגודתו על ארץ יסדה וכו' עיי"ש. ובסוף דבריהם כתבו - 'ושמא דאף על גב דבעלמא חשיבא אגודה בשלשה, האי קרא דואגודתו על ארץ יסדה לא מיתוקם אלא בחמשה, משום דכתיב אף ידי יסדה ארץ וביד יש בה חמש אצבעות'.

אמנם לפי מה שביארנו יש לחלק שפיר בין אגודת השלש לאגודת החמש. כי 'אגודה' משמעותה קיבוץ מספר פרטים לחטיבה אחת, וגדר זה יתכן בשני אופנים - האחת, בהיקבץ פרטים רבים זה לזה עד שלא יהיו נתפסים כיחידים אלא כחטיבה אחת כוללת - כפי שנתבאר, או באופן שמספר דברים קשורים יחדיו בקשר ממשי, שבכך הם נהפכים לאגודה בשל היותם מחוברים במציאות. הנה כי כן, שלשה פרטים כשהם עומדים לעצמם אינם נחשבים לאגודה, אלא שאפשר להפכם לאגודה על ידי חיבורם זה לזה בכריכת קשר סביבם. ולכן אגודת האזוב ואגוד שלשה מינים שבלולב שפיר נחשבים כאגודה, כיון שהם קשורים ואגודים יחדיו, [ורבי יוסי סובר שאף בקשירת שניים, די בזה כדי להפכם לאגודה]. אך אגודה זו אין לה ענין לתורת המספרים, שלא המספר הוא הגורם לתוארה כאגודה אלא משום היותם קשורים ביחד. אבל החמש נחשב לאגודה מצד גוף המספר עצמו, ואף בשאינם קשורים ומחוברים יחדיו, הרי שבעצם היותם חמשה הם מהוים אגודה אחת. נמצא שמצד גדרי המספרים - רק החמש הוא המספר המוגדר כקבוצה.

אמנם יש לציין, כי על מנת שחמשה פרטים יהיו נידונים כחטיבה אחת, עליהם להיות על כל פנים בעלי ענין אחד הממלאים יחדיו מטרה אחת, כדוגמת 'חמשה שיושבים ועוסקים בתורה'. או נועדו ללכת יחדיו או לבצע משימה משותפת, אך חמשה פרטים נפרדים שכל אחד מהם עומד בפני עצמו - לא ייחשבו כקבוצה.

ואכן כך מצינו לענין כלאי הכרם - 'הנוטע שטים כנגד שטים ואחת יוצאה זנב הרי זה כרם, שטים כנגד שטים ואחת בינתים או שטים כנגד שטים ואחת באמצע אינו כרם, עד שיהו שטים נגד שטים ואחת יוצאה זנב' (כלאים פ"ו מ"ח). הרי קבעו חכמים שגדר 'כרם' הוא לכל הפחות חמשה גפנים, והטעם כנ"ל, אך התנו זאת בצורה מיוחדת של נטיעה, שעל ידה מתבטא שהם קבוצת גפנים הנטועים יחדיו, ולא כגפנים המפוזרים זה בכה זה בכה, שאינם מהווים 'כרם' אלא חמשה פרטים יחידים.

יעקב קראו בית

הסולם - שמים וארץ כבית ועליה

מובדלים, אלא בחינת בית אחד שבו שני קומות - והארץ והשמים גם יחד הם מציאות אחת כ'בית ועליה'.

ובית המקדש הוא המקום שבו בא לידי ביטוי המציאות המופלאה הזאת שהשכינה שורה בארץ בכלל, ובעם ישראל בפרט. וכמו שאמר שלמה בעת חנוכת הבית - 'כי האמנם ישב אלוקים על הארץ, הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, אף כי הבית הזה אשר בניתי' (מלכים א' ח, כז).

[ועיין בגור אריה כאן - 'כי העליונים והתחתונים נבדלים זה מזה ומתחלקים זה מזה, ובשביל שהם נבדלים זה מזה, אין אחד הכל, ולפיכך נברא שמים ביד ימין, וארץ נבראת ביד שמאל, כי העליונים נבדלים מן התחתונים, והבדל שלהם שיש להם יותר מעלה ומדרגה. ואילו בית המקדש נברא בשתי ידיים (כתובות ה.) במה שהוא כולל הכל, והוא החיבור בין עליונים ותחתונים. ראוי שיהיה נברא בשתי ידיים'.]

שלושת האבות - שלשה דרגות בגילוי השכינה בארץ

והנה איתא בגמרא - 'ואמר רבי אלעזר מאי דכתיב, והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלוקי יעקב וגו', אלוקי יעקב ולא אלוקי אברהם ויצחק, אלא לא כאברהם שכתוב בו הר, שנאמר 'אשר יאמר היום בהר ה' יראה', ולא כיצחק שכתוב בו שדה, שנאמר 'ויצא יצחק לשוח בשדה', אלא כיעקב שקראו בית, שנאמר ויקרא את שם המקום ההוא בית אל' (פסחים פח.).

וקעין זה במדרש - 'אין זה כי אם בית אלוקים זה שער השמים. אברהם קראו הר שנאמר 'בהר ה' יראה', יצחק קראו שדה 'כריח שדה אשר ברכו ה'', יעקב קראו פלטין 'אין זה כי אם בית אלוקים', אמר הקב"ה אתה קראת אותו בית עד שלא אבנה, אני בונה אותו וקורא לשמן, 'בית יעקב לכו ונלכה באור ה' (מדרש תהלים מזמור פא, ומדרש 'בראשית רבתי' כח, יז).

כי אכן על ידי צדקתם ועבודתם של האבות הקדושים באה השכינה ושרתה בארץ, אמנם אף שהחלה התגלותו של הקב"ה לצדיקים, עדיין לא היתה לו 'דירה בתחתונים'.

'ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו. והנה ה' נצב עליו ויאמר, אני ה' אלוקי אברהם אביך ואלוקי יצחק, הארץ אשר אתה שוכב עליה, לך אתננה ולזרעך וגו' וייקץ יעקב משנתו, ויאמר אכן יש ה' במקום הזה, ואנכי לא ידעתי. ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה, אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים' (כח, יב-יז).

נראה פשוט שמחזה סולם נשגב זה שראה יעקב, אין הכוונה שנכח לראות מציאות קבועה וקדומה משכבר הימים, שיעקב רק עתה זכה לראותה לראשונה, אלא החלום הראה לדעת שעתה החלה להתקיים מציאות נשגבה זו, ובשלב זה הגיע יעקב למדרגה הרמה שה' משרה שכינתו במקום הימצאותו וה' ניצב עליו.

ויש להוסיף עוד שמחזה זה שנגלה לו ליעקב אין תוכנו רק נבואה על קביעת מקום לבית המקדש, אלא היה כאן חזיון וגילוי נשגב על כללות הופעת השכינה בארץ. כלומר שהמציאות הארצית כולה נתעלתה על ידי זה שמעתה קבע ה' את שכינתו בתחתונים באופן תמידי. ומעתה השמים והארץ התאחדו להיותם כמקום אחד, אשר יש בהם מדור לשכינה.

כי הרי הארץ והשמים הם שני דברים נפרדים שאין שום היתכנות של חיבור ביניהם. ועבור בני הארץ מהווה השמים מקום בלתי מושג שאין כל אפשרות להגיע אליו. וכן אין זה מכבודו ית"ש שהאלוקים יבוא לשכון בארץ בקרב בני תמותה, וכדכתיב 'השמים שמים לה' והארץ לבני אדם' (תהילים קטו).

ומשום כך היה זה דבר כה מפלאי ומחודש בחלומו של יעקב לראות מחזה של סולם המחבר בין השמים והארץ. כלומר בשעה נתחדש לראשונה ענין נשגב זה, ובהקיצו הביע את עוצם השתוממותו - 'וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי. ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער השמים' (כח, יז-יז).

כי אף שמקום ה' הוא בשמים ומקומו של האדם הוא בארץ, עם כל זאת ישנו סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, הסולם מסמל שאין הם שני בתים

והנה יסודו ותשתיתו של עם ישראל הוא שלשת האבות אברהם, יצחק, ויעקב, ומעלת עם ישראל שהוא מיוסד על שלשה אבות. ודבר זה מביע את הכח ועצמה של בנין עם ישראל, שעומד על שלשה עמודים איתנים אלו.

והוא אשר אמרו חז"ל, כי מידת השראת השכינה אצל כל אחד מן האבות היתה מרובה ונעלית משל קודמו, כלומר השראת השכינה עלתה בדרגתה מדור לדור - אצל אברהם היתה השראת השכינה בצורה ארעית, בחינת 'הר' שאין דרך האדם לעלות בו אלא לפרקים. מרובה ממנה היא מידת יצחק, שהשראת השכינה אצלו היתה קבועה יותר, בבחינת 'שדה' שדרך האדם תדיר בה לעבדה ולשמרה.

אך העולה על כולנה היא מידת יעקב, ששרתה עליו שכינה בבחינת 'בית', שהוא מקום ההימצאות הקבוע ביותר. כלומר שאף שכבר הופיע ה' בעולם, אולם הופעתו עד כה היתה בבחינת 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם', כלומר שמקומו הקבוע של ה' הוא בשמים, ובארץ היה מופיע רק לפרקים בגילויים חד פעמיים. דהיינו שמקום השכינה והמקדש עדיין לא היתה באופן של קביעות כמו בית אלא כהר וכשדה, כלומר שהשכינה שרתה עליהם בבחינת אורח, ורק בדור השלישי של הצדיקים - אבותינו הקדושים, נעשה הדבר באופן של קביעות, ולכן יעקב קראו 'בית'.

ודבר זה התבטא להדיא בחלומו של יעקב, כאמור בראותו את הסולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמיים, דהיינו שנתהוותה עתה מציאות מחודשת לגמרי 'אין זה כי אם בית אלוקים', 'יעקב קראו בית'.

שלשה אופני עבודה מחודשים

עוד יש לבאר בזה, שהשמות המיוחדים שחידש כל אחד מהאבות במקום המקדש, הר, שדה, בית, אינו רק תוספת חיזוק וריבוי בגילוי השכינה, אלא יסודו בזה שכל אחד מהאבות גילה וחדש שלב נוסף וגוון נוסף בעבודת ה' זו למעלה מזו, אשר נובעים משלשה עניינים שונים בגילוי הנהגת ה' בעולם, המהוים שלשה שלבים בקשר אשר בין הקב"ה לברואיו.

היסוד הראשון, אותו חידש וגילה אברהם אבינו ע"ה והאיר את העולם, הוא האמונה הבסיסית בבורא העולם, כמו שאמרו חז"ל - 'בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו' (נדרים לב.). ובמדרש - 'אמר, תאמר שהבירה הזו בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה, ואמר לו אני הוא בעל הבירה' (ב"ר לט, א). וכן אמרו - 'מיום

שברא הקב"ה את העולם, לא היה אדם שקראו להקב"ה אדון, עד שבא אברהם וקראו אדון' (ברכות ז).

זהו עומק מאמרם ז"ל 'אברהם קראו הר', כי ההר מסמל את הבריאה, את מציאותו היסודית של העולם, כלומר ההכרה כי יש בורא אשר יצר וכוונן ארץ ומלואה. ולפי שאברהם גילה את הקב"ה מצד היותו 'בורא', על כן אף הנהגת ה' עמו היתה על ידי גילוי כוח הקב"ה בבריאה, הבא לידי ביטוי בשידוד מערכות הטבע, בהם מתגלים כל חוקי המציאות כחומר ביד היוצר, אשר ברצותו מקיימם, וברצותו מחליפם ובורא תחתם יצירות חדשות.

על יסוד הכרת אברהם את בוראו, הוסיף יצחק אבינו ע"ה את הענין הבא אחריו - דהיינו הנהגת ה' המתחדשת תדיר בתוך הבריאה. הכרה זו - שאף בתוך גדרי הטבע, לא כוחו ועוצם ידו של אדם הוא מקור הצלחתו, אלא הכל מתנת אלוקים היא, הנותן לאדם דעת וכוח לעשות חיל - מידה זו זיכתה אותו אשר הנהגת ה' עמו התבטאה בהשפעת ברכה עליו דווקא בתוך טבעו של עולם, כמו שנאמר - 'זירע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה', ויגדל האיש וילך הלך וגדל עד כי גדל מאד, ויהי לו מקנה צאן ומקנה בקר ועבודה רבה' (כו, יב-יד). וראה רש"י שם - 'שהיו אומרים זבל פרדותיו של יצחק ולא כספו וזהבו של אבימלך'. כן מצינו בחפירת הבראות, - 'ויאמר כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ', ויושבי הארץ אף כינוהו על שם הברכה ששרתה במעשיו - 'אתה עתה ברוך ה'. בהנהגת ה' עם יצחק בא לידי ביטוי, כי התגלות השכינה אינה דווקא על ידי שידוד מערכות הטבע וחילוף סדרי בראשית, אלא אף בתוך מערכת הטבע, מתגלית הארת הפנים והשכר הטוב לנאמני ה'.

זהו עומק מאמרם ז"ל 'יצחק קראו שדה'. כי השדה מסמלת את עמל האדם ומלאכתו, כלומר ההכרה כי אף שהאדם עושה הרי ה' הוא המצליח בידו, וכי לא רק יצירת השדה שלו היא, כי אם גם פעולת השדה וכוחה הטמון בה, אינם אלא מיד בעל הכוחות כולם, והוא המוליכה ומצמיחה, והוא הנותן זרע לזרע ולחם לאוכל.

יעקב קראו בית - הקיום והשמירה מאת ה'

על גבי יסוד עניינו של יצחק, שהחזיר את ההכרה בהנהגת ה' שבכוחות הטבע ובהצלחתם, האיר יעקב אבינו ע"ה את ההכרה היותר עמוקה, כי גם קיום

המציאות כשלעצמה - מעשה ה' והשגחתו היא, ולכן הדרך בה התבטאה הנהגת הקב"ה את יעקב, היתה דווקא על ידי שמירת קיומו חרף כל הצרות והתלאות.

ומצאנו אצל יעקב ענין השמירה כשברח מעשיו אחיו לבית לבן, שאמר לו ה' - 'והנה אנוכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך וגו' (כח, טו) ולהלן שם, 'וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלוקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך וגו' (כח, טז). ואכן אז תיקן תפילת ערבית, כמו שלמדים מהכתוב שם 'ויפגע במקום' אין פגיעה אלא תפילה. כי בלילה אין מלאכה ועבודה כי אם שמירה על הקיים.

וכדברי יעקב ללבן אחר שנות עבודתו בביתו - 'לולי אלוקי אבי אלוקי אברהם ופחד יצחק היה לי כי עתה ריקם שלחתי, את עניי ואת יגיעי כפי ראה אלוקים ויוכח אמש' (לא, מב). אצל יעקב נתחדש אפוא, כי התגלות השכינה אינה דווקא על ידי הצלחת מעשה האדם ועל ידי ברכה מיוחדת השרויה בהם, אלא אף

בזמנים אשר אין כל דבר מתחדש בהם, הרי שעצם שמירת הקיים חידוש היא, ותלויה ברצון ה' ובהשגחתו.

זהו עומק מאמרם ז"ל 'יעקב קראו בית', כי הבית מסמל יותר מכל את שמירת הקיום, את מציאותו של האדם כמו שהוא. והנה, כאן הושלמה ההכרה המלאה בהנהגת ה' בעולם, כי לא זו בלבד שהקב"ה בראו, ולא זו בלבד שכל הכוחות המתחדשים בו באים מאתו, אלא אף המציאות עצמה היא מאת ה', המחיה את הכל והשגחתו מקיימת את הכל.

הנה כי כן, 'הר' מבטא את עצם מציאות הבריאה, וזה בחינת עבודת אברהם להכיר את חסדי ה' שבעצם הבריאה. ואילו 'שדה' היינו מקום עבודת האדם, שגם כאן מתגלה כבודו ית"ש בכך שהוא נותן כוח לאדם לעשות חיל. וזה בחינת עבודת יצחק.

'בית' לעומת זאת הוא מקום האדם אשר חי ומתקיים בו, וגם מקום אשר נועד לתת לאדם מחסה ומגן מפני העולם, וזה נתחדש ע"י יעקב אשר גם מצד זה יש לעבדו כי הכל מאתו יתברך.

היכל השבת

שלושת יסודי השבת

כנגד שלושת המועדים - פסח שבועות סוכות

והנה המהלך של הקשר בין הקב"ה ועם ישראל, נבנה בשלושה שלבים אלו, שלב אחר שלב. תחילה הוא בא להיות לנו למלך ולהיטיב עמנו, ולאחר מכן דרש מעמנו לעסוק בעבודתו ומצוותיו. ומתוך שקבלנו זאת על עצמינו, זכינו שיתן לנו את קרבתו וידידותו.

תחילה בא הקב"ה וגאלנו ממצרים ופדאנו מבית עבדים, ולקחנו אליו להיות עמו. כשהוא מנהיג אותנו, פודינו ומצילנו, ודואג לכל צרכינו, ומפרנסנו במדבר בלחם מן השמים ומים מן הסלע. ועל זה בא 'חג הפסח', מועד צאתנו ממצרים.

ולאחר מכן, הביאנו לפני הר סיני ונתן לנו את התורה, והטיל עלינו את התפקיד הנעלה של 'ממלכת כהנים וגוי קדוש'. לשרתו ולעסוק בכבודו ועבודתו, לשמור תורתו ולקיים מצוותיו, ולהיות קדושים לפניו. ועל כך בא 'חג השבועות', זמן מתן תורתנו.

שלוש בחינות בכללות עם ישראל והתורה

שלושת יסודי השבת, 'ברכת השבת', 'קדושת השבת', ו'מנוחת השבת'. שרשם ויסודם בשלוש בחינות אשר בכללות הקשר של עם ישראל עם הקב"ה. ומכוונים כנגד שלשת האבות 'אברהם, יצחק, יעקב'. וכנגד בחינות שלשת הרגלים 'פסח, שבועות, סוכות'.

ובחינות אלו הם שלושה עניינים במהות הקשר שבין הקב"ה עם כנסת ישראל.

א. שהוא מלכינו המטיב לנו ושומר עלינו, דואג לכל צרכינו ומשפיע עלינו רוב ברכה והצלחה.

ב. שהוא נותן לנו תורה ומצוות, והטיל עלינו את התפקיד הנעלה לשרתו ולעבדו ולהיות קדושים לפניו.

ג. שנותן לנו ידידות וקירבה, נותן משכנו בקרבנו, ואנו דבקים בו. מתהלך בתוכנו ומרעיף עלינו אהבה.

שנעשו לעם ה', וה' נעשה להם למלך וגואל, לדואג ולמנהיג, כבר ניתן להם מיד ברכת השבת.

זה הטעם שנתן להם את השבת, לפני מתן תורה. אף שעדיין לא הגיע זמנם לקבל תורה ומצוות. כי אז לא ניתן להם השבת, בתורת חובת עבודה, אלא היה זה נתינה של השבת מצד הברכה שבו. שמכיון שעתה התחיל להנהיגם, והחל להריק עליהם את ברכתו, במה שנתן להם את המן, אזי נתן להם גם את ברכת השבת, וכלשון הכתוב בפרשת המן - **ראו כי ה' נתן לכם השבת, וציווה עליהם להתייחס לברכת היום, ולנהוג בו בהתאם - והכינו את אשר יביאו.. את אשר תאפו אפו.. אל יצא איש ממקומו.** וביארנו במקומו שהאיסורים והמצוות שבפרשת המן, גם הם נובעים מדין הברכה של יום השבת.

קדושת השבת - כנגד יצחק וחג השבועות

אל המדריגה השניה הגיעו עם ישראל בעת מתן תורה, כאשר ציווה אותם ה' לשמור תורתו ולעסוק בעבודתו. ואז נתן להם את השבת במדריגה זו, בחינת 'קדושת השבת', דכיון שנתחייבו לעבוד את ה' ולקיים גזירותיו, נצטוו על קדושת השבת, שהוא מצד חובת עבודת ה' לכבד את יומו ולקדשו - 'ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלוֹקֶיךָ', שכיון שהיום קדוש לה' מצווים אנו לשבות בו מכל מלאכתנו, ולהיות מסור לגמרי לעבודת ה', לקדש ולכבד את היום.

מנוחת השבת - כנגד יעקב וחג הסוכות

המדריגה השלישית של 'מנוחת השבת', ניתנה לישראל יחד עם הציווי על המשכן. כי עניינם אחד הוא, הידידות והחביבות שיש לעם ישראל אצל הקב"ה שהוא בא לשכון בתוכם ולהתוועד עמם, ולהקים ביתו במקומם של ישראל שיהיו קרובים אצלו, וישכנו יחדיו במקום אחד. והוא ענין נתינת השבת שבפרשה זו, שרצה בנו ונתן לנו את יומו המיוחד לו, מתנה טובה מבית גניזו, שנעשה את השבת יחדיו כמלך ומטרוניתא, וננוח בו עמו. ונתן לנו נשמה יתירה שעל ידה תהיה לנו מנוחת אהבה ורצון, מנוחה שלימה. ושיתף אותנו במנוחתו לכבוד ולתפארת. ו'אות גדולה היא לנו' על היותנו דבקים בו, ויושבים עמו יחדיו, שנתן לנו את יום מנוחתו. ומקדשנו להיות דומים לו.

*

ואז עלה משה למרום, ונתן לו הקב"ה את לוחות העדות - לוחות הברית, וציווה את ישראל לעשות לו מקדש, כדי שישכון בתוכם, ויתוועד עמם מעל הכפורת.

ועל ענין זה בא 'חג הסוכות'. הבא על ההשגחה והשראת השכינה בישראל, אשר מורה על הידידות והדביקות עם ה', בהיותנו יושבים אצלו, וחוסים בצילא דמהימנותא (עיין בספר 'בן מלך-סוכות').

עבודת האבות אברהם יצחק ויעקב

והוא גם כללות הסדר של עבודת שלשת האבות. 'מעשה אבות סימן לבנים'. תחילה בחר ה' באברהם והוציאו מאור כשדים והביאו אל ארץ ה', וברכו וגדל שמו - **לך לך מארצך וגו' ואעשך לגוי גדול ואברכך וגו' (בראשית יב, א).** **אנכי מגן לך (שם טו, א)** וה' ברך את אברהם בכל (שם כד, א). בחינת 'חסד לאברהם'.

לאחר מכן היה יצחק, שהיה עולה כליל לה'. ומסר את עצמו לגמרי לה'. בחינת 'פחד יצחק'.

ואז בחר ה' ביעקב, שהשכין את שכנתו בו, בחינת 'יעקב קראו בית'. כי ביעקב מצינו ענין הדביקות, אשר יעקב מצוי אצל הקב"ה, והקב"ה שוכן אצלו. מחד - **שופריה דיעקב אבינו מעיני שופריה דאדם הראשון (ב"מ פד).** דהיינו שעל יעקב שורה צלם ודמות אלוֹקים. ומאידיך - **דמות דיוקנו של יעקב חקוקה במרכבה (בר"ר סח, יב).** כלומר שיעקב נמצא תמיד אצל ה'. ואיתא - **שקרא הקב"ה ליעקב א-ל-ל (ילקו"ש וישלח רמז קלג).** שיש השראת השכינה ביעקב בבחינת דביקות, ישראל וקוב"ה חד.

ושלשת יסודי השבת אשר נתבארו בזה, גם הם נובעים משלשה עניינים אלו אשר יש לעם ישראל בקשר עם ה'.

ברכת השבת - כנגד אברהם וחג הפסח

'ברכת השבת', הוא מצד מדריגת הקשר של ישראל בחינת חג הפסח. דהיינו מה שה' הוא מלכינו המטיב עמנו ודואג לכל צרכינו. 'קדושת השבת' הוא מצד חובת העבודה של כלל ישראל, בחינת מתן תורה. ו'מנוחת השבת' הוא מצד הידידות והדביקות של ישראל וקוב"ה. בחינת צילא דמהימנותא.

כשיצאו ישראל ממצרים והחל להנהיג אותם כמלך וסיפק להם מזונם, אז ניתן להם 'ברכת השבת'. כיון

שלש בחינות השבת כנגד שלושת זמני השבת

מובא בספרים בשם הזוה"ק וכתבי האריז"ל כי שלש הסעודות בשבת מכוונים כנגד שלשה אבות, אברהם יצחק ויעקב.

ונראה לבאר הענין על פי מה שנתבאר כאן בשלושת העניינים של שבת. ברכת השבת, קדושת השבת, ומנוחת השבת.

כי למרות שלוש עניינים אלו של השבת, הברכה, הקדושה, והמנוחה, הריהם קיימים בכל זמני השבת. עם זאת, בכל זמן משלשת זמני השבת, ליל שבת, שחרית של שבת, וזמן מנחה של שבת. ניכר ומודגש ביותר, אחד מעניינים אלו.

ברכת השבת - ליל שבת

בליל שבת, עדיין אין ניכר כל כך השביתה ממלאכה מחמת קדושת השבת, כי גם כל לילה אינו זמן מלאכה. אבל ה'ברכה' של השבת כבר ניכרת אז ביותר, שהבית מלא ברכת ה' וכל צרכי השבת עשויים ומוכנים. מה שאין כן בכל לילה שהוא סוף היום, וגם אזלו מאכלי היום והשולחן ריקם. וכן בזה שבליל שבת האדם מתברך באור פנים, והבית מלא אורה ועוסקים בסעודה גדולה, ושורה בה הברכה. מה שאין כן בכל לילה שהוא זמן עייפות ושינה.

קדושת השבת - בוקר יום השבת

ובבוקר השבת, אז ניכרת ביותר 'קדושת השבת', שאין יוצאים למלאכה כבכל יום, ואין האדם מתעסק בחפציו ועסקיו, מפני קדושת היום. אלא באים לבתי כנסיות ובתי מדרשות, ועוסקים בתפילה ובתורה וברננה לה'.

מנוחת השבת - שעת מנחה

ובשעת מנחה, ניכרת ביותר 'מנוחת השבת'. שדרך האדם שאחר מנוחה רבה, כבר קשה עליו המשך המנוחה, ואוחזו הרגשת בטלה ושעמום, אבל בשבת יש מתנה של נשמה יתירה, שהיא 'רוחב לב למנוחה', שאין נפשו קצה במנוחה, אלא אדרבה, מתענג על המנוחה. וזה ניכר ביותר בשעת מנחה אחר שכבר שרוי במנוחה מבערב, ועדיין המנוחה היא לו מנוחת אהבה ונדבה, הרי זה רק משום שיש כאן מתנה של מנוחה, כי מאתך היא מנוחתם - רעוא דרעוין (זוהר ח"ג פח:). ובסודרו הרוקח כתב - זמן מנחה של שבת מורה על המעלה והמדרגה ביותר עלינוה.

ומתאים הדבר, עם סדר האבות כנזכר לעיל. שכנגד אברהם שעניינו מקביל לברכת השבת, באה סעודת הלילה. וכנגד יצחק שעניינו מקביל לקדושת השבת, באה סעודת הבוקר. וכנגד יעקב שעניינו מקביל למנוחת השבת, באה סעודה שלישיית.

סעודת ליל שבת - זמן ברכה

והוא גם מה שמבואר בזמירות 'אתקינו סעודתא' שתיקן האריז"ל לכל סעודה. דסעודת הלילה נקראת סעודת 'חקל תפוחין קדישין', כי ה'שדה' הוא משל לשפע שיש בבריאה מאת ה', ובשעת ליל שבת, שהוא שעת 'ברכה' אז עיקר בחינת השגת השבת הוא בהופעת השפע האלוקי בבריאה, כיצד הבריאה כולה מתוקנת ומלאה ברכת ה'. בזמר זה אכן מתואר השלימות והתיקון שישנו בעולם בשבת קודש - צווחין אף עקתין בטלין ושבייתין, ברם אנפין חדתיין. ורוחין עם נפשין. שזה מענין ברכת השבת.

וכן מאריך ביותר במיני המעדנים והתענוגים של שבת. לאפשא זינין, ונונין עם רחשין. בחמרא גו כסא, ומדאני אסא. וכן עוד ריבוי ענייני חשיבות בסעודה - פתורא, ומנרתא, נהורא ועטורין.

ומקורו בזוהר, דהתם איתא שליל שבת הוא זמן 'ברכה' - בעי לסדרא פתורא, ולאתקנא סעודתא בליליא דשבתא וכו', דהא בההוא זימנא אזמין ברכה, לאתברכא כל שיטא יומין דשבתא. ובהמשך - ביה בליליא מתברכא מטרונינתא וכולהו חקל תפוחין, ומתברכא פתוריה דבר נש (מאמר הזוהר לליל שבת).

סעודת יום השבת - קדושת שבת

ובסעודת צפרא דשבתא כנגד 'עתיקא קדישא', שם מזכיר בזמירות, ראיית כבוד ה' וגילוי סודות התורה. ישר לן שופריה ונחזי ביקריה, ויחזי לן סתריה דאתאמר בלחישא. יגלה לן טעמיה וכו' במילין סתימין תגלון פתגמין ותימרין חידושא, לעטר פתורא ברזא יקירא עמיקא וטמירא. שעניינים אלו הם מצד קדושת השבת. וכן הוא במאמר הזוהר - ביומא דשבתא בסעודתא תנינא כתיב אז תתענג על ה' על ה' ודאי (מאמר הזוהר ליום השבת).

סעודה שלישיית - מנוחת שבת קירבת ה'

ובסעודה שלישיית רעווא דרעוין, כנגד 'זעיר אנפין', מזכיר הרצון והדביקות והקירבה שיש לישראל עם הקב"ה, שכביכול יושבין יחדיו בהיכלו, ואנו 'בני היכלא' בני עולם הבא המתהלכים בבית ה'. בני היכלא

דכסיפין למחזי זיו דזעיר אנפין, יהון הכא בהאי תכא, דביה מלכא בגילופין, צבו לחדא בהאי וועדא וכו', חדו השתא בהאי שעתא דביה רעווא וכו'. שזה מענין המנוחה השלימה והנשמה היתירה, ומתנת שבת קדשו, הדביקות העצומה שיש לכנסת ישראל עם הקב"ה, כמלך שיושב ומטרונא יושבת כנגדו. וכדאיאתא שם בווהר - ביומא דשבתא כד מטא עידן דצלוחא דמנחה, רעווא דרעוויין אשתכח וכו' (מאמר הזוהר לסעודה שלישית).

ג' דרגות בבחינת חתן וכלה

ועיין באבודרהם (מעריב של שבת) 'מפני ששבת נקראת כלה, והקב"ה נקרא חתן, תיקנו אתה קדשת על

שם הקדושין שנותן החתן לכלה, ואח"כ ישמח משה על שם שמחת החתן בכלה, ואח"כ מוסף על שם התוספות שמוסיף החתן על כתובת הכלה או אי נמי על שם שמקריבין קרבנות כעין סעודות מצוה, ואח"כ אתה אחד על שם שמתיחד החתן עם הכלה'.

והיינו שביליל שבת בחינת 'אירוסין', שאז החתן שולח מתנות וסבלונות, וכמו שנתבאר לעיל שביליל שבת מודגש ענין 'ברכת השבת'. וביום השבת הוא בחינת 'נישואין' שאז עם ישראל נעשה בחינת 'עזר' שהם עוסקים בעבודת ה' בחינת 'קדושת השבת'. ובמנחה הוא בחינת 'חוד ודביקות', שהוא כנגד ה'נשמה היתירה' שהיא האות על 'קדושת ישראל'.

חכמה ומוסר

שיויתי ה' לנגדי תמיד

עצם מציאות האדם בהכרה זו באופן מוחש במלוא הרגש, היא המהות והתכלית של עבודת ה'. [וכדאיאתא בווהר שמטרת הבריאה היא שתהא מלכותו יתברך נודעת בעולם, כי אין מלך בלא עם].

השרשים - הכרה

סדר העבודה של מלכות ה' היא איפוא, תחילה לחזק את השרשים, דהיינו לעסוק בהכרה ולהתבונן ולחשוב במציאות השי"ת, לחזק בלבו יסודי האמונה, להתבונן בדברים ולחדשם בכל עת, וכן לחשוב על גודל מעשיו, הן בעצם הבריאה שברא נפלאות כאלה וריבוי הברואים וחלקיהם, והן בהמשכיות תנועת חוקי הטבע ופלאי היחס וההתאמה ביניהם, ושהוא יתברך מהווה הכל בכל רגע ורגע, [והמעמיקים יותר יתבוננו עוד למעלה מזה כיצד כל המציאות מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה, וכיצד כל המציאות הנגלית לפי האמת אינה אלא מציאותו יתברך, בחינת 'יחודא עילאה']. וכן בכל ענייני הנהגת ה' בעולם שהוא מלך מלכי המלכים המנהיג כל הפרטים, המדינות וכל הבריות, וכן הוא יתברך משגיח בכל מעשי בני אדם, ובוחן ושוקל הכל ומנהיגם במשפט.

המהות - עמידה לפני ה'

ועל ידי השרשים יגיע אל מהות הדברים, שיפעלו

תמצית התפקיד - עמידה לפני ה'

תפקידו של היהודי - מורכב משלושה חלקים - שרשים, מהות, ותוצאות.

ה'שרשים', הם ההכרה והידיעה במציאות השי"ת והשגת גדלו ורוממות קדושתו. ה'תוצאות' הם כל העבודות המעשיות וקיום המצוות לפרטיהם. אולם 'המהות' הוא לעמוד לפני ה', וכנוסח שקבעו חכמים בתפילת נעילה 'אתה הבדלת אנוש מראש ותכירהו לעמוד לפניך', לעמוד לפני ה' זה עיקר נשמת תפקיד היהודי, לחיות ולחוש שהוא עומד לפני ה'.

עיקר העבודה היינו העמידה לפניו בהרגשה ובחוש, [אין ידיעת השכל עצם הדבר, כי הידיעות לבד אם אין הם מביאים לידי התעוררות הלב אין זה עבודה, כי אף שיוודע הכל וגם יודע שצריך להכניע עצמו אבל צריך לבוא לידי הרגשה בפועל].

המשמעות לעמוד לפני ה' היינו להיות ער להכרה של גדלות ה' ועוצם קדושתו, בהרגשה מוחשית שהשי"ת נוכח ונמצא עמו וכמו שכתוב 'שיויתי ה' לנגדי תמיד', שהרי את השמים ואת הארץ הוא מלא, ולהיות משתאה ומשתומם מגודל הדבר, כאשר מתוך כך נובע רגש של שעבוד והכנעה ונכונות לעבדו בכל כוחו ולשמוע בקולו בשלימות.

בדרכי התורה אין כל כך משמעות למידת ההכרה בגדולתו וקדושתו, שהרי גם אם לא היתה ידיעת ה' אצלו כה נשגבה, גם אז היה חייב בציות מושלם, ויראת חטא מוחלטת לא לסטות כמלוא נימה מדרכי התורה. ודי לאדם ככל שידע ואפילו ידיעה מועטת, בכדי להתחייב לשמוע בקולו. ידיעת עוצם קדושתו הנשגבה של הקב"ה אינה מוסיפה כל כך למידת חיוב העבודת והציות שהיא בלאו הכי נתבעת מן האדם במלוא התוקף האפשרי. אבל לגבי 'העמידה לפניו' בצורה נכונה, הרי ככל שמכיר יותר את גדלו ורוממות קדושתו יתברך, הרי זה עמידה בדרגה נעלית לאין ערוך, וככל שזוכה להתבונן ביתר עומק ומעשיר מבטו באספקלריה נוספת בעניינים אלו, יש תוספת גם בעמידה לפניו. דהיינו האהבה והיראה, ההכנעה והביטול אליו, ההערצה וההשתאות, הדביקות וההשתוקקות, בכל אלו חלה תוספת באיכות באותה מידה שהגביר בקרבו את תחושת ובהירות העמידה לפניו.

התוצאות - עבודה, מצוות, בטחון

'התוצאות' של העמידה לפניו וקבלת מלכותו מתחלקות לשני עניינים מרכזיים. הראשונה שבהם, היא כללות ענייני העבודה והפעולות שעושים לכבודו

התודה והברכה לידידנו הנכבדים מתומכי מכוננו שנמטלו חלק בהוצאות גיליון זה

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו הרב **דוד ברי"ל בר"ש מינצברג** שליט"א לרגל הולדת הבן

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו הרב **שמעון בר"ש פרידמן** שליט"א לרגל הולדת הבן

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו הרב **יהודה רבינוביץ** שליט"א לרגל הולדת הבן

הדברים בלבו ובעצם נפשו, ויעוררו בו רגשות יראה ואהבה הכנעה והשתוקקות. וכשיבוא לידי דרגה רמה בזה, הדבר יתפוס את כל תודעתו ולא יוכל להסיח דעתו מזה לרגע, וכמו שכתב הרמב"ם - **וכשמחשב בדברים האלו מיד הוא נרתע לאחוריו ויפחד ויודע שהוא בריה קטנה שפלה אפלה עומדת בדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות** (הלכות יסודי התורה פרק ב).

וענין זה של עמידה לפני ה' הוא שיא פיסגת תכלית העבודה. והוא מדריגת המלאכים שנקראו 'עומדים' כמו שנאמר 'ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה' (זכריה ג, ז), וכתוב 'שרפים עומדים ממעל לו' (ישעיהו ג, ב). כי זה עניינם של המלאכים אשר משרתו 'עומדים' ברום עולם, ומקדישים ומעריצים באימה ובריאה. ועבודת האדם היא להביא עצמו לידי מדריגה רמה זו, שכל מהותו תהיה אפופה ונכבשת מהידיעה והתחושה שהוא ניצב לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה.

התוצאות - חלקי העבודה המעשיים

וכאשר 'המהות' של הדבר שהיא העמידה לפני ה' תהיה אצלו בדרגה הנכונה, ממילא תהיה כל עבודתו נובעת מצד הסיבה האמיתית, וכך יגיע אל 'התוצאות', שיש בהם כמה סוגי עבודה וביטויי קבלת מלכותו, והם כל חלקי מצוות התורה. ובאותה המידה שתהיה אצלו דרגת 'המהות' דהיינו העמידה לפני ה', כך תהיה אצלו דרגת 'התוצאות' דהיינו שלימות קיום המצוות.

וכמו ששינינו במשנה - **למה קדמה פרשת שמע לוהיה אם שמוע, כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחילה ואחר כך יקבל עליו עול מצוות** (ברכות ג). כלומר שעול מצוות צריך להיות נובע מקבלת עול מלכות שמים תחילה.

משמעות הדבר של 'עמידה לפני ה', חובקת את מכלול תנועות נפשו של האדם, רגשי אהבה ויראה הערצה והכנעה מרוב גדולתו ית"ש, התפעלות והשתוממות מעוצם קדושתו, וכן רגשי דביקות והשתוקקות אל השי"ת. התרגשות הכובשת את לבו ומסעירה את נפשו וכל הגיוניה ומאווייה נתונים רק בהתקרבות אל השי"ת.

ככל שיש יותר הכרה בחושך יש רוממות בעמידה נכונה

והנה הדרך להגיע לידי כך, הוא כאמור בעיסוק בשרשים של התבוננות והכרה בהשי"ת. כי גם אם לגבי 'התוצאות' דהיינו הציות והשמיעה בקול ה' וההליכה

הכרה זו, כלומר לא רק לגבי קיום המצוות, אלא גם בכל ענייני צרכיו בני חיי ומזוני, הוא מתהלך עם מידת הבטחון, בידיעה ברורה שהכל מונהג מאת ה', אשר הוא מכוון הכל ומשגיח על כל פרט במידה ובמשפט. והריהו מתאים את כל סדרי הנהגתו לפי ידיעה זו, ואינו דואג כלל ואינו משתדל יותר מכדי הצורך, אלא עיניו נשואות אליו בלבד, והוא שוקט ובוטח בידעו שהוא בידיים נאמנות, כי הוא יתברך הטוב והמטיב בעל החסד והרחמים עושה הכל. והעיקר, שמכיון שהקב"ה עושה זאת הרי הוא מאושר להיות כלי ואמצעי להפיק את רצונו יתברך.

יתברך. לכבדו בשבחים ובזמירות, תפילות וברכות, וכמובן העבודות שניתנו בתורה, בית המקדש וכל סדריו וכל הקרבנות, שהכל כבוד ה'. וכן שבת ומועדי ה'.

החלק השני של פרי העמידה לפניו הוא הנאמנות למלכות ה', לציית כעבד נאמן לכל אשר יצווה המלך, קיום כל התורה והמצוות. ללכת בדרכיו, ולעשות נחת רוח לפניו, ולהיות בכל הנהגתו איש קדוש וישר כרצונו ית"ש.

נוסף לזה, מבחן אמיתי לעמידה מוחשית ותמידית לפני ה', היא כאשר האדם מנהיג את תהלוכות חייו לפי

חודש כסלו תשפ"א

הודעה משמחת

הגנו להודיע על מכירת נוספת של מצורי יסוד בשר עופות ודגים במחירים מזדלמים.

ההרשמה עד ליום ראשון פרשת וישלח י"ג כסלו בשעה 12:00 בלילה

לאחר מכן המערכת תיסגר ולא יקלטו הזמנות נוספות

כל ההזמנות מאושרות ואין צורך באישור נוסף לאחר ההזמנה

כל המצורים הינם בהשגחת ה'עדה החרדית'

ההזמנה מחייבת בתשלום

אופן התשלום יהיה ארז ורק בכרטיס אשראי דרך המערכת הטלפונית,

בטלפון **073-3834-834**

אלו שלא רשומים במערכת הטלפונית ולכל בעיה טכנית

נא לפנות להרב אברהם אייזנבאך טלפון 054-8420829

בין השעות 19:30 עד 23:00 בערב

על כל הזמנה תתווסף דמי טיפול בסך 5 ש"ח

החלוקה תתקיים בשבעה של חנוכה

על מועד ומקומות החלוקה תבוא הודעה נפרדת

המכירה תתקיים בביתר עליית, בית שמש וירושלים

בברכה

הנהלת הארגון

בנות השם יתברך

חשון תשפ"א

הודעה חשובה

עם הופעתו בשעה טובה של הכרך החדש ספר **במדבר חלק ב'**

הגנו להודיע לחברי ומוני המכון שהספר נשלח לכל נציגי המכון בבתי הכנסת שעל ידי קהילתנו

ירושלים - 055-6745542

בני ברק - הרב אברהם לב - 0533184888

בית שמש - הרב אברהם צבי אקער - 052-7654776

ביתר עילית - הרב אריה קרישנבסקי - 054-8422488

מודיעין עילית - הרב אליהו קירשנבוים - 052-7127701

חברי המכון מתבקשים לפנות אל הנציגים לשם קבלת הספר ללא תמורה

כמו כן ניתן להשיג את הספר בתשלום אצל תנ"ל וכן במועצות הספרים ובמשדרי המכון

בברכת התורה
הנהלת מכון כתבי בן מלך

'בן מלך' - להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות

כמו כן ניתן להצטרף לקבלת עכון "אוצרות בן מלך" שיוצא לאור מידי שבוע בכתובת המייל: mechonbenmelech@gmail.com

המעוניינים לתרום את הוצאות הגיליון לזיכוי הרבים, נא לפנות ל- 054-8422488 או למייל mechonbenmelech@gmail.com